

Waardenstelling voormalig Nederlands-Hervormd wijkcentrum

Adres	: Johannes van Vlotenlaan 85/83
Postcode + plaats	: 7412SC Deventer
Kad. gemeente	: Deventer
Sectie + nr(s).	:A5285
Naam object	: Van Vlotenhof
Oorspr. functie	: Nederlands-Hervormd wijkcentrum
Huidige functie	: Wijkcentrum/zaalverhuur
Datering	: 1959
Architect	: JAC. van der Linden (Architect B.N.A.) Rotterdam Quackstraat 72a te Rotterdam
Aantal bouwlagen	: 1
Kapvorm	: Schilddak

Materialen

gevels	: Baksteen, staal, hout.
dakbedekking	: Dakpannen
kozijnen	: hout
Bijgebouwen e.d.	: -

Inleiding

Het huidige gebied Zandweerd was tot en met de 19e eeuw een van de uiterwaarden van de IJssel. De ontwikkeling van dit gebied begon aan het einde van de 19e eeuw, nadat in 1874 de Vestingwet was afgeschaft. De stad Deventer kon toen zijn vestingwerken, stadswallen, - muren, en- poorten afbreken. Bovendien mocht er buiten de vesting worden gebouwd. Na de oorlog groeide de bevolking en doordat jongeren eerder het huis uit gingen en minder kinderen kregen, was de bezetting per woning ook hoger. Er was dus sprake van een woningtekort en behoefte aan nieuwbouw. Een van die wijken die in deze wederopbouwperiode vanaf 1948 is uitgebreid met nieuwbouw is de Zandweerd. Typisch voor deze periode is de wijkgedachte, dit is een ordeningsprincipe waarmee de grootschalige uitbreidingen overzichtelijk konden worden ingedeeld. Wijken kregen eigen voorzieningen zoals een centraal gelegen kerk, school en buurthuis.

In deze context kan ook het voormalig Hervormd Wijkcentrum, nu "van Vlotenhof", gezien worden. Dit gebouw had een combinatie van deze functies. Het werd in 1953 ontworpen door architect J.A.C. van der Linden, in 1954 in gebruik genomen en het is meerdere malen uitgebreid. Zo werd het originele plan in 1954 al uitgebreid met vergaderlokalen en een woning. In 1959/60 worden er twee nooduitgangen ontworpen door architect H.J. Everink uit Deventer en tevens werd de klokkenstoel in 1959/1960 op de luchtkoker aangebracht. Eén van de twee klokken die hiervoor gebruikt werd bleek bij een latere restauratie een vermiste klok van de Grote- of Lebuinuskerk te zijn die tijdens de Tweede Wereldoorlog vermist was geraakt. De Lebuinus kerk kreeg een replica. Het origineel en de replica zijn later weer omgewisseld zodat in de klokkentoren van het Wijkcentrum de replica hangt. Later is er nog een kleine garderobe aangebouwd en zijn de extra nooduitgangen weer verdwenen.

Het gehele plan dat architect Van der Linden voor deze plek ontwierp is echter nooit uitgevoerd. Op de oorspronkelijke maquette, die nog in het pand aanwezig is, is namelijk ook sprake van een groot kerkgebouw. Door een gebrek aan financiële middelen is deze er nooit gekomen, en heeft het de bouwtekeningen zelfs niet gehaald. De grote zaal van het wijkcentrum heeft de functie van kerk overgenomen. Dit heeft ook gevolgen gehad voor de inrichting van de zaal, zo kwam er een orgel op het balkon te staan waar een filminstallatie gepland (en al deels aangelegd) was. In de eerste jaren werd het podium gebruikt om het altaar op te zetten, later is deze voor het podium gepositioneerd. Naast de functie als wijkcentrum heeft het gebouw ook een school gehuisvest, de kantoren werden als lokaal/lokalen gebruikt.

De financiering van het wijkcentrum is tot stand gekomen met de hulp van de gemeenschap uit de buurt, zo kon men sparen in speciale spaarpotjes en via een zegelsysteem. Het werd dus echt gezien als een centrum voor de gehele wijk.

Het is in september 2012 buiten gebruik gesteld als kerklocatie van de PKN Deventer, maar wordt nog wel door hen gebruikt. Het pand is ook nog steeds in gebruik als wijkcentrum waar men zalen kan huren.

Beschrijving

Het wijkcentrum uit 1954 van architect J. van der Linden is een goed voorbeeld van een kerkelijk wijkcentrum uit de jaren 50, bestaande uit een kerkzaal, vergaderlokalen en een dienstwoning. Het is gelegen aan de rand van een groenstrook in de wijk Zandweerd- Noord en vormt stedenbouwkundig één geheel met deze strook.

Het wijkcentrum bestaat uit één bouwlaag onder een schilddak dat is bedekt met rode dakpannen. De noklijn van het hoofdgebouw ligt evenwijdig aan de Johannes van Vlotenlaan, een lager gedeelte van het gebouw aan de noordkant staat hier haaks op. Aan dit gedeelte zit een aanbouw aan de oostkant, wat parallel aan het huizenblok aan de Jacob van Deventerstraat loopt. Karakteristiek zijn de klokkenstoel en de detailleringen boven de grote ramen van de kerkzaal. De entree bevatte een scherven mozaïek, dat is verplaatst naar de Lebuinuskerk. Het gebouw is nog steeds herkenbaar als kerkgebouw. De opbouw van het hoofdvolume is nauwelijks veranderd, zo is de staalconstructie gaaf bewaard gebleven alsmede de tegelvloer van de entree hal (welke zich nu bevindt onder een laag vloerbedekking).

De grote raampartij van de hoofdzaal is in de loop der jaren vervangen waarbij twee in 1959 aangebrachte openslaande nooddeuren weer zijn verdwenen alsmede de bovenste rij klapramen. De indeling en het interieur van het gebouw is zo goed als origineel met uitzondering van een kleine aanbouw van de garderobe.

Waardering

Het pand is van algemeen belang vanwege :

Architectuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- Het gebouwtype; het is een goed voorbeeld van een kerkelijk wijkcentrum uit de wederopbouw periode.
- De voor die periode kenmerkende bouwstijl en detaillering;

Cultuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- De betekenis voor Deventer als tijdsbeeld en als voorbeeld van een gebouw op confessionele grondslag in een wederopbouwwijk.

Stedenbouwkundige waarden die tot uitdrukking komen in:

- Als beeldbepalend pand in het gebied Zandweerd/Zwolsewijk.
- Vanwege de bijzondere relatie met de groenstrook aan de rand in de wijk Zandweerd.
- Vanwege de voor wederopbouw wijken typische centrale ligging van het wijkcentrum in samenhang met de school aan de Johannes van Vlotenlaan 70.

Gaafheid

- Het gebouw is gaaf bewaard gebleven.

Waardenstelling Maranathakerk, Maranathaplein 1

Adres	: Maranathaplein 1
Postcode + plaats	: 7415HX Deventer
Kad. gemeente	: Deventer
Sectie + nr(s).	: F861/F862
Naam object	: Maranathakerk
Oorspr. functie	: Kerk gebouw
Huidige functie	: Kerk gebouw
Datering	: Start ontwerp in 1983, oplevering in 1992
Architect	: Aldo van Eyck en Hannie van Eyck
Aantal bouwlagen	: 1
Kapvorm	: plat dak

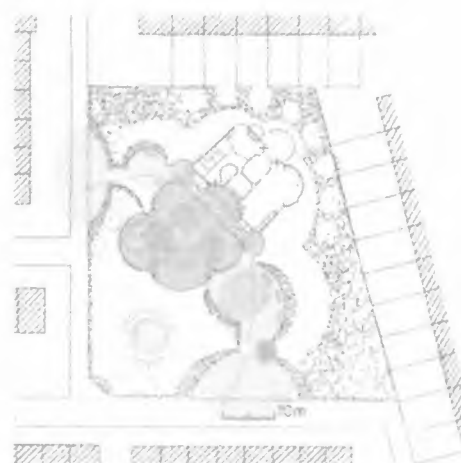
Materialen

gevels	: Kalkzandsteen met isolatie en een kunsthars gebonden stuclaag, bovenzijde bekleed met Iroko hout en zink. De gevels zijn begroeid met klimrozen
dakbedekking	: plat dak met bitumen
kozijnen	: -
Bijgebouwen e.d.	: nvt.

Inleiding:

De Molukse gemeenschap in Deventer kent al een lange geschiedenis. De eerste generatie van Molukse afkomst kwam vanaf 1961 aan in Deventer. Daarvoor hadden zij in verscheidene kampen zoals Vught en Westerbork gewoond. Voor de Molukse gemeenschappen in Nederland werden vaak speciale wijken gebouwd. Ook in Deventer werd er een Molukse wijk gebouwd, een oud schoolgebouw werd als kerk gebruikt gedurende de eerste ca. 20 jaren in deze wijk. In 1983 werd door de Nederlandse overheid besloten dat alle geloofsgemeentes recht hadden op een eigen kerk, hiermee werd het ontwerpproces voor een nieuwe Molukse kerk gestart. Dit proces werd in nauwe samenwerking met de molukse gemeente gedaan. De Maranathakerk is gebouwd in 1991-92, naar het ontwerp van Aldo van Eyck en Hannie van Eyck. Van Eyck heeft hiervoor veel over de geloofsbeleving van de molukse gemeenschap gepraat, deze etnische en culturele geloofsbeleving staat dan ook centraal in het ontwerp. Hierdoor representeert de kerk voor de Molukse gemeente de plek van herkomst en de verbondenheid die men met elkaar voelt door een gedeelde religieuze, linguïstische en etnische achtergrond.

Aldo van Eyck was een architect die zich liet inspireren door vele verschillende culturen. Hij was de bouwer van het 'ertussenin'. Hij gaf vorm aan dat wat er tussen verschillende tradities en culturen ligt, iets dat gemeenschappelijk is en een welsprekende vorm heeft, maar dat de bronnen waaruit het voortkomt in hun waarde laat, die mogen niet verdwijnen, in elkaar opgaan in een slap gemiddelde.¹ Met deze kerk heeft Van Eyck getracht een gebouw te ontwikkelen met een minimaal onderscheid tussen binnen en buiten en dat zich niet isoleert ten opzichte van zijn omgeving, omdat dit goed aan zou sluiten bij de geloofsbeleving van de gebruikers. Voor de Molukse christenen is de kerkdienst een ceremonie die thuis in de huiskamer bij de *piring natzar* begint en binnen de muren van de kerk wordt voortgezet. Zo loopt er een pad dwars over het terrein van de kerk, die ook door de kerk heen loopt (zie afbeelding 1). De kerk is een ontmoetingsplek op de route maar niet het eindpunt. De Kerk is ook ontworpen alsof het een "schuur" in de achtertuin van de wijk is, met schuttingen en bloemen: een functioneel pand. Op verschillende manieren wordt het verschil tussen binnen en buiten opgeheven. Als men naar binnen gaat ontvouwt zich het gevoel van de Molukse eilanden als contrast met de "schuur" in de achtertuin. Het is voor leden van de tweede generatie van de Molukse gemeenschap een herinnering en

afbeelding 1: Plattegrond kerkgebouw met tuin

¹ M. de Vletter, *Bersama Maranatha* (23-01-2013) geraadpleegd [12-06-2019] <https://www.verbanomaartendevletter.nl/columns/bersama-maranatha/>

beleving van de Molukken, mede door het Kunstwerk genaamd *Flying Lines* van Iene Ambar dat bestaat uit golvende lijnen gemaakt van schelpen afkomstig van de Molukse eilanden die over de blauw beschilderde binnen muren van de kerk golven.

De kerk wordt nog steeds gebruikt als kerk door de Molukse gemeente.

Omschrijving:

De kerk, gelegen aan het Maranathaplein, ligt verscholen op een binnenterrein in Keizerslanden. De kerk bestaat uit twee delen die verbonden zijn door een binnenstraat. De kerk heeft 1 bouwlaag onder een plat dak. Het ene deel bevat de kerkzaal en in het andere deel zijn vergaderruimten en dienstvertrekken ondergebracht. De kerkzaal heeft een plattegrond van twee over elkaar kruisende vierkanten waarbinnen 4 overlappende circels zijn geplaatst die de buitenwanden van de kerk vormen: halfronde uitbouwen met bovenlichten. Doordat de circels elkaar op verschillende manieren overlappen heeft de kerk geen echt centrum. De kerk is niet axiaal ingericht, zoals bij veel kerken gebruikelijk, maar polycentrisch, met meerdere aandachtscentra en liturgische brandpunten. In dit

afbeelding 2 De blauw geverfde muren met bovenverlichting met daarop een deel van het kunstwerk *Flying Lines*

opzicht staat de Maranathakerk in één lijn met Aldo van Eyck's eerdere kerkontwerpen, *Wheels of Heaven* (1963) en de *Pastoor van Arskerk* (1964-1969). De cirkel - zo kenmerkend voor de Van Eyck's - heeft ook in dit gebouw een belangrijke plaats. Op de punten waar de vierkanten overlappen zijn de ondersteunende zuilen geplaatst die gelijk de in/uitgangen vormen, in totaal zijn dit er vier. Een benoemingswaardige ingang is die van het "pad" dwars door de kerk heen; de deur hiernaar toe gaat zowel naar binnen als naar buiten open. De gebogen bovenlichtelementen zijn aan de buitenzijde bekleed met onbehandeld irokoehout. De met blauwe banen beschilderde muren van de kerk zijn door kunstenaar Iene Ambar voorzien van golvende lijnen met schelpen, afkomstig van de Molukse eilanden (afbeelding 2). Deze blauwe wanden en het vele daglicht dat de kerk binnenvalt moeten de kerkbezoekers het idee geven dat de dienst zich in de buitenlucht afspeelt. De grens tussen binnen en buiten wordt zo optisch vervaagd. De gesloten buitengevels zijn (oorspronkelijk) begroeid met klimrozen zodat de kerk in de tuin over gaat. De tuin is intergraal onderdeel van het ontwerp van Van Eyck.

Van Eyck: 'De kerk als voortzetting van het terrein, het terrein als begeleiding van de gang naar de kerk - dat is eigenlijk de gedachte - niet neergezet op het terrein, maar er in gelegen.' Zo klimmen witte rozen langs de wanden naar boven 'ter verzachting van de muren'. De grens tussen binnen en buiten wordt optisch vervaagd.

Waardering:

de Maranathakerk is van algemeen belang vanwege de:

Architectuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- Het ontwerp dat kenmerkend laat werk voor het architectenbureau van Aldo van Eyck is.

- De karakteristieke bouwstijl en detaillering met de omringende tuin die daarvan onderdeel uitmaakt

Cultuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- Het gebouwtype, als gaaf kerkgebouw, speciaal ontworpen voor christenen van Molukse afkomst

Stedenbouwkundige waarden die tot uitdrukking komen in:

- De stedenbouwkundige, landschappelijke en architectonische samenhang in het ontwerp

Gaafheid en zeldzaamheid:

- De gaafheid van het ex- en het interieur en zeldzaamheid van het ontwerp

afbeelding 3 De Maranathakerk gevel aanzicht

Waardestelling Voormalig Vrouwenarbeidsschool

Adres	: Diepenveenseweg 136
Postcode + plaats	: 7413AV Deventer
Kad. gemeente	: Deventer
Sectie + nr(s).	: B 18501
Naam object	: Voormalig Vrouwenarbeidsschool
Oorspr. functie	: School
Huidige functie	: Wordt verbouwd tot appartementen voor onder andere begeleid wonen
Datering	: 1923
Architect	: W. Uytendoude
Aantal bouwlagen	: 2 bouwlagen onder een kap
Kapvorm	: mansardekap

Materialen

gevels	: Baksteen
dakbedekking	: Leistein
kozijnen	: Hout
Bijgebouwen e.d.	: De schoolpleinmuur om het terrein heen.

Inleiding:

Bij besluit van de Gemeenteraad van 27 juni 1904 werd de tweede afdeling van de School voor Nuttige Handwerken voor Meisjes samengevoegd met de Vrouwenarbeidsschool. De eerste afdeling van de school voor Nuttige Handwerken werd op 24 augustus 1907 opgeheven, omdat het vak handwerken in het lesrooster van de lagere scholen werd opgenomen. De samenvoeging van de tweede afdeling en de Vrouwenarbeidsschool trad in werking op 1 april 1905. Hiermee had Deventer de landelijke primeur bij de start van praktijkgericht onderwijs aan meisjes. In de jaren 1905 tot 1923 waren de lokalen verspreid over de stad, dit bleek inefficiënt. Mr. H.F. de Boer, wethouder van Publieke werken, komt in 1921 met het plan om buiten de oude binnenstad een geheel nieuwe school te bouwen en in 1923 werd dan ook begonnen met de bouw van een schoolcomplex aan de Diepenveenseweg. Het gebouw is ontworpen door gemeentearchitect W. Uytendoude in 1923, speciaal voor deze tak van onderwijs in een expressionistische bouwstijl verwant aan de Amsterdamse School. In het nieuwe onderkomen zijn de leslokalen naar Deens voorbeeld ingericht die als voordeel heeft dat leerlingen zelfstandig leren werken en dat er meer leerlingen tegelijkertijd les konden krijgen.

In 1924 werd de school betrokken en op 3 april 1925 officieel geopend. In vermoedelijk de jaren '30 (de bouwtekeningen in het archief ontbreken) is de achter-aanbouw gebouwd. De school werd in 1941/42 gevorderd door de Duitse autoriteiten en in 1944 gebombardeerd, hierbij raakte de school echter niet ernstig beschadigd. Na de bevrijding heeft de school gediend als huisvesting voor Canadese en Engelse militairen om op 21 december 1945 weer gebruikt te worden als school. In 1954 en 1956 vond er grootschalig onderhoud plaats. In 1955 werden de school gesplitst in de Nijverheidsschool voor meisjes en een lagere school, in de linkervleugel werden zes lokalen voor lager onderwijs geplaatst. Hierbij werden verschillende lokalen verbouwd. Ook kwam er een aparte ingang in zowel de ommuring om het schoolplein als in de achterkant van het hoofdgebouw van de school zelf, één voor de lagere school aan de linkerkant en één voor de Nijverheidsschool aan de rechterkant. Daarnaast werd in pandig de indeling van de gangen van lokalen 5 t/m 10 aangepast waarbij deuren verplaatst werden en ramen vergroot. Ook in de zijgevels werden deuren verplaatst en veelal vervangen voor grotere ramen. In 1963 werden er, met name op de bovenverdieping, stalen ramen vervangen met de voorwaarde(n) "Dat de materialen, kleuren en detaillering van het nieuwe gedeelte zoveel mogelijk in overeenstemming met de oude toestand moet worden gebracht". In 1975 werd de zolderverdieping van de school, nu genoemd de "algemene school voor lager en middelbaar beroepsonderwijs" gedeeltelijk verbouwd tot overblijflokaal met 225 zitplaatsen, een kleine bibliotheek en een keukentje. De Diepenveenseweg 136 kreeg later de bestemming onderwijs aan zeer moeilijk opvoedbare kinderen. Het gebouw is tot 2010 als school in gebruik gebleven.¹ Het pand is in 2017 verbouwd tot appartementen. In de nieuwere achterbouw zijn appartementen voor begeleid wonen

¹ NL-DvSA, Stadsarchief en Athenaeumbibliotheek, ID 0961, Instellingen voor nijverheidsonderwijs voor meisjes (Vrouwenarbeidsschool).

gerealiseerd. Hierbij zijn onder meer de kozijnen vervangen waarbij de nieuwe kozijnen geïnspireerd zijn op de originele indeling en zijn de ramen verlaagd.

Beschrijving:

Het pand staat parallel aan de Diepenveenseweg. Het pand op nu T vormige plattegrond met twee bouwlagen is symmetrisch opgezet en heeft een hoofd/voorgebouw onder een hoog leistenen met sierloden mansardedak met een met lood bedekt torentje. Het pand is opgetrokken uit baksteen in zowel kruisverband, als detaillering in rechtopstaand verband. Sommige vensters in het hoofdgebouw zijn overspannen met een strekse boog, andere door een rechtopstaand verband. Bij de later aangebouwde achterbouw zijn de strekse bogen weggelaten en is er enkel gewerkt met rechtopstaand verband. Oorspronkelijk had het gebouw een U vormige plattegrond. De naar voren springende voorgevel van de middenbeuk heeft zeer bijzondere oorspronkelijke elementen zoals de centrale hoofdentree met paraboolvormige oorspronkelijke deuren en het karakteristieke torentje met een klok. Haaks op het hoofdgebouw dat parallel loopt aan de Diepenveenseweg zitten aan beide uiteinden "poten" met een eigen kap. Het gebouw heeft aan weerszijde van de middenbeuk vier beuken afwisselend risalerend. Aan de bovenkant van de middelste risalieten zitten originele ellipsvormige kozijnen en in de gevel zijn met verticaal metselwerk accenten aangebracht. Aan de bovenkant van het middelste risaliet zit een groter ellipsvormig zeshoekig raam. De dakgoot is afgewerkt met een ronde houten gootplank en het platte dak (gedeelte) van zowel de voorbouw als achterbouw is met sierlijk lood bekleed. De later aangebouwde achterbouw is opgebouwd uit twee bouwlagen onder een plat dak en staat haaks op het hoofdgebouw. Bij de verbouwing uit 2017-2019 zijn van het gehele pand de meeste kozijnen vervangen door nieuwe aluminium exemplaren geïnspireerd op de oorspronkelijke indeling, daarnaast zijn de nieuwe raamopeningen naar beneden uitgehakt. De kozijnen in het gedeelte tussen het voorgebouw en achtergebouw in het trappenhuis zijn echter nog de exemplaren uit 1963. Ook zijn de kozijnen van de vroegere toiletruimtes, gelegen in de poten van U, bij de verbouwing in 2017-2019 niet vervangen. De zijgevels van de achterbouw weerspiegelt die van de voorgevel alleen zijn deze minder gedetailleerd, zo zijn er geen risalieten, een plat dak en geen ellipsvormige ramen. Wel wordt de achterbouw in drie trapsprongen breder naarmate het verder van het hoofdgebouw af komt. In deze achterbouw bevinden zich centraal op het dak liggende dakramen. Daarnaast geeft de originele bakstenen schoolpleinmuur, met platte bovenkant en opgetrokken in halfsteensverband, het gebouw een schools karakter. Hierin zitten vier poorten, twee originele en twee exemplaren uit 1955

De meeste deuren zijn voor nieuwe exemplaren vervangen in 2017-2019, enkele deuren zijn echter nog origineel zoals de deur van het schoolplein naar de Lagere school en een zijdeur van het schoolplein naar de Nijverheidsschool beiden in het hoofdgebouw.

Bij de verbouwing in 2017-2019 is het gangenstelsel grotendeels intact gebleven. Dit bestaat uit granitvloeren, muren met plint en gele geglazuurde wandtegels op en gestucte plafons. De branddeuren uit 1984 zijn ook nog aanwezig. Ook de trappenhuisen met ijzer met houten trapleuning, granito treden en originele radiatoren zijn bewaar gebleven, ook hier lopen de geglazuurde tegels uit het gangenstelsel door. Een bijzonder element is het versierde gestucte plafon van de directeurskamer in het hoofdgebouw op de begane grond. Ook benoemingswaardig is de beton constructie van de plafons en vloeren op de eerste verdieping. Op de zolder verdieping is het torentje nog te bereiken via een houten bordes, in deze centrale ruimten zitten aan beide zijmuren 3 bijzondere nissen met rondboog. De bewaard gebleven kapconstructie bestaat uit grenen spanten met makelaar en grenen gordingen kap. Een opvallend detail op de zolderverdieping bestaat uit de vensterbanken in de oude tekenlokalen welke nog "zeepbakjes/wasbakjes" uit gegraveerd in het steen hebben. Ook zijn de originele schoorsteenkanalen op de zolderverdieping nog zichtbaar. Het voorplein met de imposante bomen geeft het gebouw een stedelijke allure.

Waardering:

De voormalig vrouwenarbeidschool aan de Diepenveenseweg 136 is van algemeen belang voor de gemeente Deventer vanwege:

Architectuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- Een gaaf bewaard voorbeeld van een school uit de jaren twintig van de twintigste eeuw
- De voor die periode kenmerkende expressionistische bouwstijl en detaillering
- Een karakteristiek gebouw voor het oeuvre van gemeentearchitect W. Uytendoude

Cultuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- De herinnering aan en de betekenis voor het toenmalige vernieuwende, op de praktijk gerichte onderwijs aan meisjes.

Stedenbouwkundige waarden die tot uitdrukking komen in:

- De markante stedenbouwkundige ligging aan de Diepenveenseweg

Gaafheid:

- Het type, als gaaf bewaard voorbeeld van een school uit de jaren 20 van de 20e eeuw met een gaaf bewaarde hoofdopzet

Zeldzaamheid:

- Het complex is zeldzaam binnen de regio.

Waardenstelling Voormalig hoofdkantoor Thomassen en Drijver.

Adres	: Zutphenseweg 51
Postcode + plaats	: Deventer 7418AH
Kad. gemeente	: Deventer
Sectie + nr(s).	: DVT00C2284
Naam object	: Voormalig hoofdkantoor Thomassen & Drijver (nu Zonnestaete)
Oorspr. functie	: Hoofdkantoor Thomassen & Drijver
Huidige functie	: Kantoor
Datering	: 1958 hoofdvolume
Architect	: J.D Postma
Aantal bouwlagen	: Hoofdgebouw: 5, latere aanbouw: 4.
Kapvorm	: Platdak

Materialen

gevels	: Beton, Glas
dakbedekking	: plat dak
kozijnen	: staal en beton
Bijgebouwen e.d.	: -

Inleiding:

In 1959 werd als kroon op het 40 jarig jubileum van blikfabrikant Thomassen & Drijver het pand aan de Zutphenseweg 51 geopend dat ontworpen werd door architect J.D. Postma. Het achterbouwdeel is later, in de jaren '70 gebouwd. Recent is het gebouw, dat nu bekend staat onder de naam "Zonnestaete", compleet gerenoveerd tot kantooruimte, hierbij zijn de monumentale waarden grotendeels bewaard gebleven. De beschrijving en waarden betreffen het oorspronkelijke hoofdgebouw; het jaren 70 bouwdeel aan de achterzijde is geen onderdeel van de bescherming.

Blik als verpakkingsmateriaal kent een lange voorgeschiedenis net als het bedrijf Thomassen & Drijver in Deventer. Op 9 december 1919 werd een vof opgericht met als doel de fabricage en handel in conservenblikken. De firma kreeg als naam de familienamen van de twee vennoten Thomas Thomassen en Frits Albert Drijver. Beide mannen waren verwant aan de Katoenhandelaar Hendrik Johan Ankersmit. Het handelspakket breidde zich al snel uit met andere producten uit de Deventer industrie, zoals de Deventer koek en andere conserven in blik. Doordat het aangeleverde blik niet van voldoende kwaliteit was besloot Ankersmit de productie in eigen hand te nemen. Er werd een blikfabriek in de Molenstraat opgericht met Thomassen en Drijver aan het roer. Het bedrijf breidde zich in de jaren voor 1940 meermaals uit en men verhuisde naar de Veenweg. Ook werden er internationale overeenkomsten gesloten met bedrijven in Engeland en Amerika. In de oorlog kwam de productie vanwege gebrek aan grondstoffen grotendeels stil te liggen, maar deze werd vanaf 1945 weer hervat. Het bedrijf breidde zich in de jaren 50 verder uit. Omdat uitbreiding op de Veenweg niet meer mogelijk was werd halverwege de jaren '50 uitgeweken naar het nieuwe industrieterrein Bergweide, waar het onder andere de blikken voor de gecondenseerde melk van Coberco leverde. In 1965 fuseerde Thomassen en Drijver tot Thomassen & Drijver - Verblifa NV met vestigingen in Deventer, Hoogeveen, Leeuwarden, Zaandijk, Oss, Doesburg, Lint (B), Oevel(B) en Brugge(B). De fusie hield ook in dat de productie op de diverse productielocaties herverdeeld werd. Doordat de vraag naar conservenblikken bleef stijgen nam het personeelstekort toe; om dit op te vullen werden gastarbeiders voornamelijk uit Turkije naar Deventer gehaald. In de jaren '80 werden de meeste ongeschoolde arbeiders echter weer ontslagen door teruglopende economische conjunctuur. Door verschillende internationale fusies in de jaren '90 is IMPRESS GROUP ontstaan, een van de grootste verpakkingsindustrieën van Europa. In Deventer wordt tot op de dag van vandaag blik geproduceerd, nu onder de naam *Ardagh Packaging Group*. De naam Thomassen en Drijver Verblifa N.V. is van de gevel verdwenen, maar de grootste productielocatie van Impress aan de Zweedsestraat in Deventer is voortgekomen uit dat kleine bedrijfje aan de "Möllestraote".

Beschrijving:

Het pand staat parallel aan de Zutphenseweg met de latere aanbouw aan de achterkant hier haaks op. Het hoofdgebouw is opgebouwd uit 5 bouwlagen onder een plat dak. Karakteristiek voor die tijd en bepalend zijn de verticale betonnen elementen in de voorgevel, waartussen vlakken met witte tegels zijn opgenomen. De hoofdentree valt op door een luifel en een trap, die uit de strakke gevelwand naar voren komen. De achtergevel van het hoofdgebouw is hetzelfde opgebouwd als de voorgevel met als verschil dat er een overgangsgedeelte zit tussen hoofdgebouw en achterbouw. De gevels van de achteraan bouw zijn minder gedetailleerd. Het interieur bestaat uit een brede hoge middenruimte met entree, hal en vide en een kunstwerk van de bekende Deventer kunstenaar Johan Reindert Pessink, bestaand uit een mozaïek van verschillende soorten steen en geflazuurde tegels. Deze hal en de trappenhuizen zijn origineel bewaard gebleven.

Waardering:

Het voormalig hoofdkantoor van Thomassen en Drijver is van algemeen belang vanwege :

Architectuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- Het gebouwtype, het is een goed voorbeeld van representatieve bedrijfsarchitectuur uit de jaren vijftig met een voor die periode kenmerkende en beeldbepalende voorgevel.
- Als karakteristiek ontwerp in het oeuvre van J.D. Postma

Cultuurhistorische waarden die tot uitdrukking komen in:

- de sociaaleconomisch historische verbintenis met de ontwikkeling van Deventer als industriestad na de Tweede Wereldoorlog.

Stedenbouwkundige waarden die tot uitdrukking komen in:

- De ligging als beeldbepalend onderdeel van het industriegebied ten zuiden van Deventer en de Bergweide aan de doorgaande weg richting Zutphen en als tastbaar onderdeel van de naoorlogse bebouwing op het bedrijventerrein Bergweide.

Gaafheid en zeldzaamheid:

- Het gebouw is zeldzaam in de regio en is gaaf bewaard gebleven.

